

זיכרון קדש

לאודו ובדרכו של מרן הגה"ק רבי שמואל מאיר הכהן מאמסנא ולמעלה בקודש זי"ע

גליון לח - חג הסוכות תשפ"ז

❖ דרשות המאיר ❖

מתוך דרשות רבנו זי"ע מכת"ק

דרוש לסוכות תש"ו בעיר דראהי

בגמ' ע"ז ב: לעתיד לבוא יאמרו אומות העולם לפני הקב"ה, רבש"ע כלום נתת לנו התורה ולא קיבלנוה וכו', כלום כפית עלינו הר כגיגית ולא קבלנוה כמו שעשית לישראל וכו', אמרו לפניו רבש"ע תנה לנו מראש ונעשנה אמר להן הקדוש ברוך הוא שוטים שבעולם מי שטרח בערב שבת יאכל בשבת מי שלא טרח בערב שבת מהיכן יאכל בשבת אלא אף על פי כן מצוה קלה יש לי וסוכה שמה לכו ועשו אותה וכו', ואמאי קרי ליה מצוה קלה משום דלית ביה חסרון כיס, מיד כל אחד ואחד נוטל והולך ועושה סוכה בראש גגו והקדוש ברוך הוא מקדיר עליהם חמה בתקופת תמוז וכל אחד ואחד מבעט בסוכתו ויוצא וכו', והאמר רבא מצטער פטור מן הסוכה נהי דפטור בעוטי מי מבעטי מיד הקדוש ברוך הוא יושב ומשחק עליהן שנאמר יושב בשמים ישחק וגו'.

הסוכה - כי ה' הוא הנותן לו כח לעשות חיל

וצריך להבין מדוע מנסה הקב"ה לאומות העולם דוקא במצוה סוכה. אך י"ל דהנה במצות סוכה יש רמז על זה שיזכור האדם בעת טובתו והצלחתו כי ה' אלוהיו הוא הנותן לו כח לעשות חיל וכו' כי מה שיש בידו ממנו הוא ולא מצד יגיעתו והשתדלותו, וע"ז כתוב (דברים טז, יג) חג הסוכות תעשה לך שבעת ימים באספך מגרנך ומיקבך וגו', שבעת שמאסף יבולו מן השדה ויש לו כל טוב בביתו אז נצטווה צא מדירת קבע ושב בדירת ארעי, כדי שיזכור שכל מה שיש מעושר וכבוד ונכסים אינו משלו ואינו ע"י יגיעתו אלא מתנת חלקו הוא מהשי"ת שהוא הנותן לו כח לעשות חיל, וכמו שכתוב (ד"ה א כט, יב) העושר והכבוד מלפניך ואתה מושל בכל.

הסוכה- אפסיות וארעיות העולם הזה

עוד ירמז מה שצריך לצאת מדירת קבע לדירת ארעי, שישים האדם אל ליבו אפסיות העוה"ז וארעיותו, ושבעת הימים שיושב בסוכה הם כנגד שבעים השנים שחי בעולם הזה שעוברים וחולפים חיש מהר כצילו של עוף הפורח, אבל עיקר דירתו הוא במדור שיש לנשמתו בעולם העליון בעת שינוח גופו בקבר לאחר אריכות ימיו ושנותיו. את זאת ישיב האדם אל ליבו בעת שיושב בדירת הקבע, וטוב לו בעולמו, כי עוד מעט יבואו ימי הרעה והרוח תשוב אל האלקים אשר נתנה.

צדקה בחג הסוכות

והנה כאשר האדם מתבונן בכ"ז בניקל יהיה לו ליתן צדקה לעני שיושיט לו ידו, כי יודע שאין הממון שלו וניתן לו בתנאי שלא ישמרו רק לעצמו, וגם שיזכור את תכליתו בעולם הכלה והעובר, וידע שאינו אלא כמו גר בארץ נכריה והוא מוכן לקבר רח"ל, ע"ז נותן צדקה.

❖ קריאת היום - שמחת תורה ❖

מכת"ק של רבנו מהרש"מ הכהן מאמסנא זי"ע

אל תעשה עצמך עני ואביון כשמבקשים ממך לצרכי מצוה

בקריאת שמחת תורה [בפרשת ראה (טו, ד)] כתיב אפס כי לא יהיה בך אביון כי ברך יברכך ה' בארץ וגו'. וקשה מה שכתוב אח"כ בפרשה זו (יא) כי לא יחדל אביון מקרב הארץ, [וכבר עמדו בזה בספרי שם ומובא ברש"י, ותיצו כאן בעושים רצונם של מקום ובאן באין עושים רצונם של מקום, שאם אין עושין רצונם של מקום, אז נאמר כי לא יחדל אביון ח"ו].

וי"ל דהנה מדרכם של כמה בני אדם שאם באים לבקשם שיתנו נדבה או שיעשו גמ"ח הם אומרים שהמה עניים ואינם מרויחים יותר מכדי צרכם, ע"כ אין ביכלתם ליתן נדבה הגונה, וכן אם אומרים להם מדוע אינם הולכים להתפלל משיבים כי אין להם פרנסה והם טרודים ביום ובלילה על המחיה וע"כ אין להם פנאי לילך ולהתפלל, וכן אם שואלים אותם מדוע אינם שומרים את השבת הם משיבים שמכיון שהם מצומצמים בפרנסתם הם צריכים לעבוד ולחלל את השבת במסחר ובעבודה. כלל הכל הוא שאחת מתחבולות היצר הוא שיעשה האדם את עצמו כעני לענין צרכי מצוה. והנה איתא במשנה (סוף פאה) שמי שעושה עצמו כחיגר וסומא אינו מת עד שנעשה כר"ח, ע"כ צריך לירא מזה שאם עושה עצמו כעני שלא יהיה נעשה כן ח"ו רח"ל, ובבחינה זו פירשו בספה"ק הפסוק (תהילים לד, ז) זה עני קרא וה' שמע, שהאדם שצועק תמיד שהוא עני ואין ביכלתו ליתן צדקה ולקיים המצות אז השי"ת שומע לו שנעשה ח"ו עני.

עד"ז יל"פ הכתוב אפס כי לא יהיה בך אביון, שהוא אזהרת התוה"ק אותנו, שלא יהיה בך מידת האביון בצרכי מצוה לומר בכל דבר מצוה וצדקה שהוא אביון ואינו יכול ליתן, כי כי ברך יברכך ה' לתת לך פרנסה טובה ומדוע תהיה כפוי טובה לפני השי"ת לומר שאתה עני ואין לך, ולמה לא תהיה מכיר טובה להשי"ת ולברכו על מה שנתן לך ולהחיות לב עני ואביון מממוך. וגם יתפרש כי ברך יברכך ה' וגו' שעי"ז שתיתן צדקה ותשמור את השבת ולא תמרמר תמיד לומר שאתה עני כדי להמנע מצדקה וגמ"ח, ע"ז יושפע עליך ברכה מרובה והצלחה רבה בכל ענייך. (דרוש שמ"ע תש"ו).

ויבאר עפ"י מה שסיפרו חז"ל (ב"ב יא.) ממונב המלך שבזבז אוצרותיו ואוצרות אבותיו ליתן לעניים בשני בצורת, וכשחברו עליו אחיו ובית אביו ואמרו לו אבותיך גזזו והוסיפו על של אבותם ואתה מבזבז, אמר להם אבותי גזזו למטה ואני גזזתי למעלה במקום שאין היד שולטת בו וכו'. ועפ"י יתפרש הספרי **כל זמן שאתה עושה סוכה** ומעורר את נפשך ליתן צדקה מתוך הידיעה שהמעוה והנכסים אינם שלך ומתוך הכרה בארעיות העולם הזה, בזה **מעלה אני עליך כאילו לגבוה אתה עושה** היינו שאתה גוזז במקום גבוה שאין היד שולטת בו.

גלות ישראל דומה לסוכה

מצות סוכה היא זכר ליציאת מצרים ולענני הכבוד שהגינו על בני ישראל, וכעת אנו בני ישראל פליטי המלחמה צריכים לעשות גם זכר לימים שישבנו בטרנסנסניסטר ובאפלין במערות ובשדות, שאנו נמשלים בגלותינו לסוכה שהיא דירת ארעי, ואף שמייפין ומקשטין אותה בכל מיני נוי, ותולין בה כל מיני פירות וכל מיני פרוכות, וגם מעמידין בה מיטה ושולחן וכסא לקיים תשבו כעין תדורו (סוכה כח:), מ"מ לפעמים נאלצים לצאת ממנה ברגע אחד בהגיע הגשמים או השלג וכפור, וגם לאחר החג יוצאים משם אף אחר שקבעו הדירה בה. אף אנו בני ישראל ישבנו על אדמתינו בשלום ובשלוה והיה כל אחד מדמה בנפשו שכך ימשיך לישב בשלוה כל ימיו, עד שבא זה הצר הצורך לישראל הידוע וציוה להוציא אותנו משם והוכרחנו לנדוד מבית לבית ומעיר לעיר ולא מצאנו מנוח. וכך היה בדורות הקודמים לאורך כל שנות הגלות, שגלו ישראל מאשכנז לצרפת ואח"כ לשפאניא (ספרד) ולפאלין ולשאר המקומות, ועדיין לא מצאנו מקום מנוחתינו, ובפרט ברומעניא שלערך כל יובל שנים הם גוזרים גלות על ישראל במחוזות שונות לשלוח אותם מכפר לעיר ומעיר למדינה אחרת, ואומרים עליהם שאינם מאזרחי המדינה ואין להם מקום מושב במדינה זו.

וגם בזה דמו לסוכה שעומדת מול רוחות המצויות, כך הרוחות הרעות של שונאי ישראל נושבים בהם תמיד וברצונם לבלעם ולקעקע ביצתם של ישראל ולעקר אותם משורשם רח"ל, אך זאת תקוותם ושברם, שכמו הסוכה שהוכבשים נראים מתוכה כך השי"ת מציץ עלינו מן החרכים ומשגיח עלינו ברחמי להצילנו מכל הקמים עלינו ולשמור עלינו מכל רע. פעם אחת שאלו לש"ב הרב הגאון רבי צבי הירש האלבערשטאדט מבערלין, מדוע לביל פסח שואל הבן מה נשתנה בסוכות שהוא ג"כ זכר ליציאת מצרים אינו שואל כלום, והשיב שבפסח שהאב והאם עם כל בני הבית יושבים בשלום ושלוה ובמנוחה ובשמחה בדרך בני מלכים, זה חידוש גדול בעיני הבן כי אינו רגיל לראות זאת אצל האב, כי רגיל לראות את אביו תמיד בפחד ובאימה מכל ערל פשוט וכ"ש מן איזה שר אפי' יהיה פחות שבפחותים, וגם הם מוכנים תמיד לילך מגלות לגלות ולהניח כל קניניהם במקומם, ע"כ כשרואה הבן בפסח שאביו יושב במנוחה בדרך חירות שואל מה נשתנה, לעומת זאת בסוכות כשרואה את אביו היוצא מדירה שלו לסוכה ארעית שהרוחות מנשבות בה וגם אינה עומדת בגשם ובשלג, זה אינו חידוש בעיניו כי רגיל בזה להיות נע ונד מבית לבית וממדינה למדינה, וע"כ אינו שואל אז מה נשתנה. ודפח"ח.

מצות ניסוך המים - לשמוח בה' מתוך הצער

והנה בחג הסוכות היה לישראל שמחה מיוחדת ממצוות ניסוך המים, והיתה נקראת שמחת בית השואבה וכדשינו בסוכה דף נא. מי שלא ראה שמחת בית השואבה לא ראה שמחה בימיו, וי"ל שיש רמז במצוה

וי"ל דלפי"ז אמר ש"ב אדמו"ר הה"ק הדברי חיים אבד"ק צאנז ז"ל שבערב סוכות צריך ליתן הרבה צדקה והא עצמו היה נותן אז סכומים עצומים לצדקה עד אין לשער, שבעת שמתבוננים בפנימיות רמז מצות סוכה, ממילא הזמן גרמא להרבות במצות צדקה.

הסוכה - השגחת השי"ת על ישראל

וי"ל דמה"ט מצינו בבחינת הסוכה שמעוררת רחמים מרובים על ישראל, וכמו שכתבו בבני יששכר ובאוהב ישראל בבחינת הסוכה שמורה על השגחתו יתברך בין נקבי הסכך לגוננו ולהצילנו מכל רע ולהשפיע לנו כל טוב, וש"ב אדמו"ר הה"ק הדברי חיים ז"ל אמר לפרש מ"ש (סוכה כה:): מצטער פטור מן הסוכה, דהיינו מי שיש לו צער או צרה יפטר ממנה בזכות מצות סוכה. והאדם יכול לשאוב מזה חיזוק רב שאע"פ שרע לו ויש לו צרות רבות אפ"ה ידע נאמנה כי השגחת השי"ת אינה סרה מעליו להיות לו בעזרו ולכתוב לו כתיבה טובה לחיי ומזוני רוויחי, וכנשר יעיר קינו על גזליו ירחף ליתן לבניו כל צרכם ולהגן עליהם על בניהם מכל רע ומכל מחריד.

סוכה - ר"ת ס'ומך ו'עוזר כל ה'נופלים

ולהאמור יבאר כי אז"ל (שבת קנא:): כל המרחם על הבריות מרחמים עליו מן השמים ודרשוהו מקרא (דברים יג, יח) ונתן לך רחמים ורחמך והרבך, ע"כ ע"י שמתבוננים בפנימיות ענין הסוכה הנ"ל ופותחים היד לצדקה, ע"י מעוררים רחמים מרובים מן השמים, וי"ל דמה"ט ר"ת מן סוכ"ה ס'ומך ו'עוזר כל ה'נופלים לרמז שהשי"ת עושה כן שסומך ועוזר כל הנופלים וזה ע"י שהאדם עצמו מקיים מצות צדקה ועושה כן גם הוא לעזור לעני ודל שע"י מתעורר עליו מלמעלה מידת רחמנות שיהיה השי"ת ג"כ יהיה בעזרו בכל מה שצריך.

ולפי"ז יתבאר מה שאמרו שיתן השי"ת לאומות מצות סוכה כדי לנסותם בה, היינו אם ישימו אל ליבם פנימיות הענין הנ"ל לזכור ולידע כי ה' הוא הנותן לאדם כוח לעשות חיל ולא ע"י רוב השתדלותו ושיג הצלחה וברכה כי אם בגזרת שמים, וגם ענין ארעיות ואפסיות העוה"ז, והמבחן לזה הוא האיקר יתנהגו בענין נתינת הצדקה לעניים וכאמור. וזהו שאמרו **שהקדוש ברוך הוא מקדיר עליהם חמה בתקופת תמוז** יש לומר דהיינו שהשפיעו להם מן השמים הצלחה ועשירות, והם תיכף כפרו בטובה וכל אחד אחד **מבעט בסוכתו ויוצא וכו'** היינו שהסיחו דעתם מבחינת הסוכה שהיא דירת ארעי וישבו לדור בביתם בדירת קבע לדמות להם כי בכוחם ועוצם ידם עשו את החיל הזה והכל שלהם ולא של אחרים, וע"כ לא רצו לשמוע לעקת הדל וליתן צדקה אע"פ שהיה טוב להם והיה סיפק בידם ליתן לאחרים. וע"י הסיקו דהגם שבישראל ג"כ לפעמים אינו נותן אבל עכ"פ **בעוטי לא מבעטי**, שאם בא עני שיתן לו צדקה ואין רוצה ליתן לו אומר בניחותא איזה תירוח שאין לו או שאין לו פנאי אבל אינו מבעט להיות מבייש את העני ולצעוק עליו ולא ליתן לו כלום, וכמו שאמרו חז"ל (ביצה לב:): כל המרחם על הבריות בידוע שהוא מזרעו של אברהם אבינו וכל מי שאינו מרחם על הבריות בידוע שאינו מזרעו של אברהם אבינו.

אני גזזתי למעלה במקום שאין היד שולטת בו

ע"י הדרך יש לבאר מה שדרשו בספרי פרשת ראה עה"פ (דברים טז, יג) חג הסוכות תעשה לך שבעת ימים, להדיט, מניין אף לגבוה תלמוד לומר (ויקרא כג לד) חג הסוכות שבעת ימים לה'. אם כן למה נאמר **תעשה לך** כל זמן שאתה עושה סוכה מעלה אני עליך כאילו לגבוה אתה עושה.

הפעולות החיצוניות מ"מ צריך לשמוח בה' ובטהרת הלב לפניו שהוא שייך בכל עת, ואף אם גם שמחה בליבו אין לו מחמת צער שעובר מ"מ יכול לשמוח מפני שכך ציווה אדון הכל.

כעת ג"כ אפילו בעת שאנחנו בגולה נעים וגם נדים בארץ נכריה אפ"ה ת"ל ית"ש יש לנו מצות שמחת יו"ט וסוכה, אך אין לנו הד' מינים, ואף שבאמת אונס רחמנא פטריה (ב"ק כח:), כי אי אפשר למצוא ולקנות, ואם היה מקום לקנות היינו בודאי קונים כדי לקיים מצות ד' מינים לשם כבוד השי"ת. אך מ"מ יש בזה צער וכמו שראיתי בספה"ק גבי הא דשנינו (פ"ב מ"ט) בירדו גשמים לתוך סוכתו שהוא משול לעבד שבא למזוג כוס לרבו ושפך לו קיתון על פניו, שה"ה בכל מצוה שהאדם רואה שמעבין עליו למלמלה שלא יוכל לעשותו יש בזה ג"כ רמז מן השמים שאין חפצים במצוה שלו וכמו הגשמים בסוכה, על כן צריך כעת להצטער כי זה כבר ארבע שנים שלא היה ביכלתינו לקיים מצות ד' מינים. אך כאמור יחד עם זאת יש לנו להתחזק ולשמוח בה' מתוך הצער.

ויעזור השי"ת שיהיה שיח שפתותינו חשוב ומקובל ומרצה לפניך כאלו הקרבנו קרבן, וכאילו קיימנו מצות ד' מינים לפניך, ונצפה בעזה"י שבשנה הבעל"ט נקיים אותם בארץ הקודש בהרחבה, והשי"ת יעזור שנזכה לגאולה שלימה בב"א.

דרוש להושענא רבה

הגזירה. וכמו שהוא במי שנידון בדיניהם, שקודם המשפט יתכן לבטל הדין ע"י בכיות או ע"י איזה טענה או עורך דין [אדוואקאט] טוב שידבר בעדו, אבל לאחר שנחתם גזר הדין צריך זכות גדולה לבטל הגזירות והדין הרע, וכמו במשל הנ"ל שכשרצה להכנס בלילה לבורגן לא קיבלו אותו עוד.

ערב"ה בגימטריא זר"ע - להתעורר לחנך הבנים כראוי

לדאבונינו יש מאחינו בני"י שאומר שאין נאה לו בדור זה לילך ולהתפלל בכל יום ולהניח תפילין, כי יאמרו עליו שהוא שוטה ואינו מתאים עצמו להיות מהדור החדש, וגם בושה הוא לו לשמור שבת או לגדל בניו לתורה, ולפי סברתו טוב יותר שלא יהיה ניכר בו ובבניו שהמה ישראלים רק שיתערבו בגוים וילמדו ממעשיהם. וזהו שורש כל הצרות האלה כי חטאנו בזה לה' כי איתא בשו"ע או"ח סי' א' שלא יבוש מפני המלעגים עליו בעבודת ה', והאמת הוא שח"ו לא העת החדשה והדור החדש יעקור התורה הק', כי היא קמה לדור הזה ואף קדמה לעולם שנות דור, ולא תשתנה ולא תהא מוחלפת לעולם.

ביום זה הוא יום לקיחת ערבה העולה בגימטריא גימ' זרע, ובסגולתו לתקן על חטא חינוך הבנים שחטאנו ולא היינו מחנכים אותם בדרך התורה, ואנו צריכים לשוב ע"ז לפני ה' ולקבל עלינו מהיום והלאה לחנך אותם בדרך הטוב.

ע"י קיום התורה ניצבים ביום הדין

יעזור לנו השי"ת כן עתה כשאנו מתפללים להשי"ת אע"פ שאנו **נתונים למכים** ע"י אוה"ע המכים אותנו, ויחד עם זאת **הושענא סובלת סבלך** שאנו סובלים ומקוים לה', **הושענא עניה סוערה** אין עני אלא בדעת (נדרים מא.). ומ"ש **הושענא נא פדויה טוביה** יל"פ עפ"י מה דאיתא בזוהר הק' (מובא באוה"ח הק' תרומה) שהגאולה העתידה תהיה ע"י משה

זו על העת הזאת שאי אפשר לנו לשמוח בשמחה שלימות כי עדיין ישראל שרייין בגלותם ורק כאשר יגדיל ה' לעשות עמנו וגו' אז ימלא שחוק פינו. אך אע"פ שצר לנו מאוד בכ"ז אנו מוכרחים לשמוח בה' לקיים מה שנצטונו ושמחת בחגך, אך זהו בחינת והיית **אך** שמח כידוע (ב"ר בב, ב) שכל אכין ורקין מיעוטין, גם השמחה שלנו היא רק מעט כי לצערינו אי אפשר לנו לשמוח יותר מידי, אך אנו מתאמצין בכ"ז לשמוח לקיים מה שנצטונו.

וי"ל שזהו ענין שמחת בית השואבה על ניסוך המים המורה ע"ז שאע"פ שאין לנו אלא מים ולא יין או שאר משקאות אפ"ה שמחין ומרקדין בזה לפני השי"ת משום שציוה השי"ת לשמוח, ומה"ט מי שלא ראה שמחה זו לא ראה שמחה בימיו, כי גדלה מאוד מעלת השמחה הזו וההתחזקות בה' מתוך הצער.

ובזה יל"פ מה שמצינו במצוה זו (שם מח:): ולמנסך אומר לו הגבה ידך שפעם אחד נסך אחד על גבי רגליו ורגמוהו כל העם באתרוגיהן, ד"ל שהכהן הזה שניסך ע"ג רגליו וכפר במצות ניסוך המים, הראה בזה שא"א לשמוח שמחה של רוחנית בלי שום תערובות גשמית מאכילה ושתייה, שמצוה זו באה להראות ההיפך מזה, וע"כ רגמוהו כל העם **באתרוגיהם**, דידוע (ויק"ר ל, יד) שהאתרוג דומה ללב, וע"ז רצו להראות לו שהעיקר הוא מה שהלב טהור לפני ה' וגם אם לפעמים יש חסרון מצד

הושענא נתונה למכים וכו', הושענא רשומים בשמך, הושענא שואגים הושענא, הושענא נא תמוכים עליך הושענא נא.

איתא בילקוט שמעוני ישעיהו סה, בדרש הפסוק נדרשתי ללוא שאלו נמצאתי ללוא בקשוני, אמר ר' חוניא מלמה"ד לתייר שהיה מהלך בדרך וחשבה לו, בא לו אצל הבורגן א"ל הבורגני הכנס לך לבורגן מפני חיה רעה ומפני הלסטים, א"ל אין דרכו של תייר ליכנס לבורגן. כיון שהלך בא עליו אישון לילה ואפלה חזר ובא לו אצל הבורגני והיה צועק ומבקש שיפתח לו א"ל הבורגני אין דרכו של בורגני לפתוח בלילה ולקבל אדם בשעה זו, אני בקשתי להכניסך ולא רצית עכשיו איני יכול לפתוח לך. כך אמר הקדוש ברוך הוא לישראל שובו בנים שובבים (ירמיהו ג, יד), דרשו ה' בהמצאו (ישעיהו נה, ו), ולא היה אחד מהם מבקש לשוב, כיון שנמסרו למלכיות שנמשלו לחיות התחילו צועקים למה ה' תעמוד ברחוק. ועיין מה שפירש בזה בספר חות יאיר דרבי דרוש ז' ליוהכ"פ.

צריך למחר לשוב אל ה' בטרם ימסרו הפתקין

וביאור דבריהם הוא דהנה ישנם זמני רחמים ורצון המיועדים ביותר לתשובה שאז אומר הקב"ה לישראל שובו בנים שובבים וידו פתוחה לקבל תשובתם, וכגון עתה בהושענא רבה בו הפיתקין יוצאין (זוהר הק' ח"ב דף קמב.), והוא העת המסוגל לתשובה בטרם יחתם הדין, וצריך להתעורר מאוד לשוב אל ה' ולצעוק אליו, כי אם ח"ו אינם שבים עד לאחר שנחתם גזר דינם, הם נמסרים למלכות הגזרת עליהם גזירות רעות רח"ל וכמו שהוא כעת, ואז קשה יותר שתתקבל תשובתם.

על כן עתה יש לנו להתעורר מאוד לשוב אל ה' ולהתפלל אליו, אבינו מלכנו בטל מעלינו כל גזירות קשות ורעות. ומי שלא שב אל ה' בימים הק' והנוראים האלו המסוגלים לתשובה, אח"כ הוא נמסר למלכות ואז צועק למה ה' תעמוד ברחוק, אבל השערים ננעלים אז בפניו אחר שנגזרה הגזירה, ואינו יכול לשוב בקל רק ע"י זכות גדולה ומיוחדת לבטל

במדרש רבה בראשית מב (סימן ד) אמר רבי אלעזר בר אבינא אם ראית מלכיות מתגרות אלו באלו צפה לרגלו של משיח תדע שכן שהרי בימי אברהם, על ידי שנתגרו המלכיות אלו באלו באה הגאולה לאברהם. ע"כ אף אנו מצפים ומקוים כעת לביאת משיח צדקנו.

וזהו שאמר שאנחנו מצפים ומייחלים דוקא בעת אשר **היא עת צרה ליעקב** שמסיחים דעתם מן הגאולה מרוב הצרות, דייקא **ממנה יושע**, שמזה הדבר שישאל מתייאשים וחושבים שאין העת ראוי לגאולה ולישועה עפ"י דרך הטבע, דווקא הזמן הזה הוא מוכן לגאולה.

ואותה אנו מבקשים **הושע נא, שואגים הושע נא** כי אנו כעת אין לנו שום תקוה ושבר עפ"י הטבע האין ניוושע, רק לשאוג אל ה' **הושע נא**, כי אין אנו אלא **תמוכים עליך**, שאתה תוכל להושיענו גם נגד הטבע, ע"כ **הושע נא**. וכעת שכל בני ישראל מכל מקומות מושבותיהם הם תמוכים עלי לישועה, בתקווה זו נאחז שנזכה לגאולה השלימה במהרה בימינו אמן.

רבינו ע"ה, וידוע (ויק"ר א, ג) שמשה רבינו נקרא ג"כ טוביה, וזהו **פדוית טוביה** היינו ישראל העתידין להפדות ע"י משה רבינו, שיחיש פדותם וימהר גאולתם במהרה. ומה שאמר **הושע נא רשומים בשמך** יל"פ לפי מ"ש במדרש איכה רבה א נא, מה שמו של מלך המשיח ר' אבא בר כהנא אמר ה' שמו שנאמר (ירמיה כג, ו) וזה שמו אשר יקראו ה' צדקנו, וזהו **רשומים בשמך** היינו שנושע בזכות משיח צדקינו שנקרא ורשום בשם ה', שלא יצטער בצרתם של ישראל, כי הוא מחולל מפשעיו ומחטאותינו.

ומה שאנו מבקשים **הושע נא שואגים הושע נא**, יתפרש עפ"י הכתוב כתיב (ירמיה ל, ז) ועת צרה היא ליעקב וממנה יושע, שפירשו נראה לפי אמרם ז"ל בסוף סנהדרין (צז). שלשה דברים באין בהסח הדעת, ואחד מהם הוא משיח, ולפי"ז דוקא בעת שגוברת הצרה והאנחה בישראל עד שכמעט ומתייאשין ומסיחים דעתם הגאולה ל"ע, באמת דייקא הוא הזמן המסוגל והראוי לביאת משיח צדקינו, וכמו שאמרו

חלק מדרוש להזכרת נשמות שמיני עצרת תש"ו

מהם ענבים מתוקים בשביל שיהיה יין טוב בארצנו כמו שהיה בשאר מדינות, כי א"א ליקח יין כעת משאר מדינות כי נחרבו וגם כי רחוקים מאיתנו. וכמו"כ עשו גם עם זרעי הקאפפ (קפה) שלא היו בנמצא במדינתנו רק במדינות רחוקות שיש בשם באנין קאפפ, וע"כ הביאה הממשלה משם זרעים אלו ונטעו אותם במדינות בעסראביע כדי שיתגדל שם ג"כ קאפפ, והגם שעדיין אינם טובים כמו הבאנין קאפפ מן שאר מדינות, אבל לכל הפחות יש להם הריח והשם קאפפ כמו בשאר מדינות.

כן כעת הוא עם כלל ישראל [שכבר מצינו בחז"ל שנמשלו לשריגי גפן, כמש"כ בש"ש], שאכן נחרבו לאד' וקראקא ווארשא וגר ולבוב וכו', וכן בארץ אונגארין סאטמאר וסיגוט ומונקאטש וכו', שם נתגדלו תלמידי חכמים גדולי תורה ויראי אלהים ורבנים וצדיקים גאוני וגדולי ישראל לצד בעלי בתים יראי ה'. וכעת אנו צריכים לשוב ולנטע הזרעים האלה בארצות ובמקומות האלה ולראות שיתגדלו הבנים והבנות בתורה וביראה במקומותינו ויהיו עב"פ קצת כעין האנשים שהיו שם. אע"פ שקשה מאד לשוב לבנות ולהקים הדור החדש שיהיו ממש כמו המקומות מגאליציא ופאלין ואונגארין, אך לכל הפחות יהיה להם קצת ריח ושם טוב כמוהם. ולכן אנו אומרים יזכור להזכיר אותנו שלא להתרשל מלשוב ולבנות המקומות מן פאלין וגאליציא ואונגארין בעירינו ובמקומותינו ג"כ, ולגדל בנינו בתורה וביראה.

צדקה בעד הזכרת נשמות

גדולה היא הצדקה שהאדם נזדר בעת הזכרת נשמות הוריו, שבזה הוא מכבדם כי ברא מזכי אבא (סנהדרין קד), ואיתא בשו"ע ביו"ד (רמ, ט) שחייבים בכבוד אב ואם אף אחר מותם. ובאמת ע"י כלל המצוות שהאדם מקיים הוא וע"י שהולך בדרך הישר, הוא מכבד את הוריו בעוה"ז ובעוה"ב, שכבוד הוא להם מה שהניחו בן צדיק. וגם ע"ז אומרים יזכור להזכיר לאדם תמיד לכבד אביו ואימו אף במותם וע"ז יזכו שיקומו בתחיית המתים עם כל מתי עמם ברחמים וברצון בב"א.

מי יתן ראשי מים ועיני מקור דמעה ואבכה יומם

ולילה את חללי בת עמי

מי יתן ראשי מים ועיני מקור דמעה ואבכה יומם ולילה את חללי בת עמי.
יזכור - קשה עלי פרידתכם. אין לנו כל כך הרבה נרות להדליק עבור הנשמות שנהרגו ושנרצחו ושנטבעו במיתות משונות מן הרוצחים באלו ארבעה השנים, ואף עד עתה עדיין לא נסתם הגולל על דמם של ישראל, כי גם בזה הראש השנה היה הרג רב בגאליציא מן אחינו בני"ע ע"י בילבולים שונים, וגם בתוך אנשי חיל בארץ רוסיה נהרגו הרבה קרבנות מן צעירי ובחורי ישראל מארץ רוסיה ומן בוקאווינא, וגם מה שנהרגו ע"י פעטערזאנין (פרטיזנים - קבוצות לוחמים פיראטים) בטשערנאוויטץ יותר מט"ו מאחבני" בלי שום דבר, וגם זה שיצא מביתו למסחר וליתן מזונות לאשתו ובניו, אבל אוי אוי וויי שלא שב עוד לביתו לראות את אשתו ובניו כי נהפך עליו הגל ונהרג. ע"כ אין לנו די נרות שצריך כעת להדליק בעבורם, אין לנו די דמעות לבכות עליהם, כמו שאמר הנביא (ירמיה ח, כג) **מי יתן ראשי מים ועיני מקור דמעה ואבכה יומם ולילה את חללי בת עמי**, וקול דמי אחיך צועקים עליך מן האדמה, ועליהם אנו לכה"פ אומרים כעת "יזכור" להיות לזכרון אלו המיליאן חללי בת עמי שנהרגו עק"ה.

צריך להתחזק וליקח הזרעים מהקהילות

המפוארות שנחרבו ולנטעם מחדש

אבל אנו צריכים בד בבד לחזק את האנשים הנשארים ולאמץ את רוחם, כדי שיהיה ביכלתינו לבנות ולהקים מחדש את בית ישראל כמו שהיה בתחילה בארץ פאלין ואונגארין.

משל למה הדבר דומה, מה שהיה ברומעניא שהיו ענבים לא טובים שהיה חריפים ולא מתוקים וכן בארץ בעסראביע, והביאה המלוכה והממשלה זרעים חדשים וכן אילנות וזמורות ענבים מן ארץ אשכנז ואונגארין וכדומה, כדי לנטעם בכרמי ברומעניא ובעסראביע ולהצמיח